

5. "Poverkh kordonu": kontseptsiiia prykordonnia yak obiekt doslidzhennia ("Over the border": the concept of the border as an object of research) 2011, Ukraina Moderna, № 18, s. 47-79.
6. Riber, AYа 2003, 'Zmina kontseptsii ta konstruktsii kordoniv: porivnialno-istorychnyi pidkhid (Changing concepts and constructions of borders: a comparative-historical approach)', *Ab Imperio*, (1), s. 23-46.
7. Smit, Entoni, D 1994, *Natsionalna identychnist (National identity)*, Kyiv : Osnovy, s.10-27.
8. Sudyn, Danylo 2023, *Ukrainska identychnist 2.0: buty ukraintsiamy pislia 24 liutoho 2022 r (Ukrainian identity 2.0: to be Ukrainian after February 24, 2022)*. Dostupno: <<https://www.youtube.com/watch?v=tH8PZJJBRQ>>. [31 Serpen 2023].
9. Iakovenko, N 2007, *Vstup do istorii (Introduction to History)*, Kyiv: Krytyka.
10. Bakula, B 2006, 'Kolonialne i postkolonialne aspekty polskiego dyskursu kresoznawczego (zarys problematyki)', *Teksty Drugie*, 6, pp. 11-33. Available from: <http://rcin.org.pl/Content/51746/PDF/WA248_68418_P-I-2524_bakula-kolonial.pdf>. [31 Serpen 2023].
11. Kwaśniewski, K 1999, 'Polskie Kresy Wschodnie a Deutsche Ostmarken', *"Przeгляд Zachodni"*, nr 55, s. 1-28.
12. Nowak, A 2011, *Wstęp. Elegia o Kresach*, Czarna księga Kresów, red. J. Wieliczka-Szarkowa, Kraków, s. 7-13.
13. *Dziela Wincentego Pola 1875-1878*, Wierszem i prozą pierwsze wyd. zupełne przejrz. przez samego aut. *T. 1 Seria pierwsza: Poezje*.
14. Turner, Frederick, Jackson 1920. *The Frontier in American History*, N.Y.: Henry Holt and Company. Available from : <<https://rivercity.wusd.k12.ca.us/documents/Academics/Social-Science/GRADE-11-US-HISTORY/PRIMARY-SOURCE-DOCUMENTS/8960811963748714857.pdf>>. [17 September 2023].
15. Żurawski vel Grajewski, P (n.d.), *Kresy – dzieje pewnego pojęcia*. Available from : <<https://teologiapolityczna.pl/prof-przemyslaw-zurawski-vel-grajewski-kresy-dzieje-pewnego-pojecia-1>>. [17 September 2023].

DOI 10.33930/ed.2019.5007.46(10-11)-7

УДК 130.1:17.022.1

**АРЕТОЛОГІЧНА ЕТИКА В СТРАТЕГІЯХ АКАДЕМІЧНОЇ
ДОБРОЧЕСНОСТІ**
ARETOLOGICAL ETHICS IN STRATEGIES OF ACADEMIC INTEGRITY

О. В. Пономаренко

Актуальність теми дослідження. Останнім часом українська система освіти зазнає значних світоглядних, методично-організаційних трансформацій, які спричинені як розвитком інформаційних технологій, так й загально універсальною вимогою – доброчесності у освітньому середовищі. Дотримання академічної доброчесності передбачає не тільки виконання законодавчо закріплених правил, але й

Urgency of the research. Recently, the Ukrainian education system has undergone significant methodological and organizational transformations driven by both the development of information technologies and the universal demand for integrity within the educational environment. Adhering to academic integrity involves not only compliance with legislatively established rules but also an internal, profound alignment of

внутрішню глибоку відповідність учасників освітнього процесу моральним догмам етики відповідальності. Цей постулат, зокрема в українських контекстах, потребує посиленої аргументації. Мова йде про пошук етичного підґрунтя в умовах війни, що є водночас умовою та безкомпромісною вимогою морального самоздійснення людини в час великого напруження та невизначеності. Саме цим і пояснюється звернення у статті до етичних настанов античної аретології.

Постановка проблеми. Етика доброчесності як один із підходів в нормативній етиці, що ґрунтується на моральній філософії Арістотеля, має значний потенціал допомогти сучасній людині в формуванні моральних орієнтирів, вказуючи шлях до досягнення особистого процвітання та суспільного благополуччя. Етика доброчесності дозволяє враховувати контекст і гнучко реагувати на складні ситуації, забезпечуючи взаємодію між особистими інтересами і суспільним благом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Постановка проблеми в такому аспекті передбачає звернення до праць Елізабет Анскомб, Аласдера Макінтайра, Філіппи Фут, Розалінд Херстхаус, Роджера Кріспа, Едіт Холл.

Проблема академічної доброчесності набула свого висвітлення у працях В. Ромакіна, Т. Фінікова, А. Артюхова, М. Гриньової, Л. Рижак, О. Цокур, Ю. Калиновського, В. Хмарського та інших.

Постановка завдання. Розкрити творчий потенціал аретологічної етики та можливість його застосування у розробці стратегії доброчесності та її ефективного втілення в академічному, культурному та суспільно-політичному просторах сучасної України.

Виклад основного матеріалу. Зміни в моральній філософії від Арістотеля до наших днів обумовлені різноманітними історичними, культурними та філософськими впливами. В середині ХХ століття в нормативній етиці переважали дві теорії - деонтологія, яка черпала натхнення від філософа ХVIII століття Іммануїла Канта, та утилітаризм, який бере свій початок з філософії Джеремі Бентама і

participants in the educational process with the moral principles of responsibility ethics. This postulate, particularly in Ukrainian contexts, requires enhanced argumentation. The article discusses the search for ethical foundations in conditions of war, which simultaneously serves as a condition and an uncompromising requirement for the moral self-realization of individuals during times of great tension and uncertainty. This is why the article turns to ethical guidelines from ancient aretology.

Target setting. Virtue ethics, rooted in Aristotle's moral philosophy, holds significant potential to assist modern individuals in shaping moral guidelines, indicating a path towards personal flourishing and societal well-being. Virtue ethics allows for context consideration and flexible responses to complex situations, fostering the interaction between personal interests and the common good.

Actual scientific researches and issues analysis. Framing the problem in this aspect involves referring to the works of Elizabeth Anscombe, Alasdair MacIntyre, Philippa Foot, Rosalind Hursthouse, Roger Crisp, and Edith Hall. The issue of academic integrity has been addressed in the research of V. Romakin, T. Finikova, A. Artyukhov, M. Grynyova, L. Ryzhak, O. Tsokur, Y. Kalinovsky, V. Khmarsky and others.

The research objective. Unveiling the creative potential of aretological ethics and its applicability in crafting a strategy of integrity and its effective implementation in the academic, cultural, and socio-political realms of contemporary Ukraine.

The statement of basic materials. Changes in moral philosophy from Aristotle to the present day are shaped by diverse historical, cultural, and philosophical influences. In the mid-20th century, normative ethics was dominated by two theories: deontology, inspired by the 18th-century philosopher Immanuel Kant, and utilitarianism, rooted in the philosophies of Jeremy Bentham and J.S. Mill. Elizabeth Anscombe, in her work "Modern Moral

Дж. С. Мілля. Елізабет Анскомб в праці "Сучасна моральна філософія" (1958) звернула увагу дослідників на легалістичний поворот в етиці. Вона вказала на те, що варто відійти від розуміння чесноти як просто обов'язку чи зобов'язання, і повернутися до аристотелівського підходу, де чесноти розглядаються як ключові якості характеру, спрямовані на досягнення людського процвітання. Праця Елізабет Анскомб стала поштовхом для відродження етики доброчесності. Філіппа Фут, Розалінд Хертсхаус, Едіт Холл та інші сприяли реабілітації і розвитку етики доброчесності, роблячи акцент на моральній філософії Арістотеля. Ці філософи прагнуть не лише відродити, але й адаптувати аристотелівське вчення про доброчесність до вимог сучасного суспільства, врахувавши виклики сьогодення, що внесло вагомий внесок в розвиток нормативної етики, розширюючи дискусії і розглядаючи аспекти доброчесності в контексті сучасних моральних теорій.

Висновки. Здійснення стратегій академічної доброчесності в складно-структурованих сучасних українських контекстах потребує систематичного й ретельного дотримання вимог доброчесності в освітньому середовищі та практичної реалізації проекту етичного просвітництва серед широких верств населення. Теоретичні підвалини цього проекту мають ґрунтуватися на універсальних принципах аретологічної етики. Аристотелівська ідея доброчесності, як керівної сили для досягнення благополуччя людського життя, набуває нового сенсу в умовах сучасності, сприяючи гармонійному розвитку особистості та зміцненню моральних засад у сучасному світі. Навіть, беручи до уваги, що соціально-культурні контексти змінилися, ключові аспекти концепції доброчесності Арістотеля залишилися релевантними та цінними для морального розвитку та досягнення особистого процвітання у сучасному світі. У цьому контексті чесноти стають важливою основою для формування цілісної особистості та визначення моральної поведінки.

Ключові слова: аретологічна

Philosophy" (1958), highlighted a legalistic shift in ethics, suggesting a departure from viewing virtues as mere duties or obligations, advocating a return to Aristotle's approach where virtues are seen as key qualities of character aimed at human flourishing. Anscombe's work sparked a revival of virtue ethics. Philosophers like Philippa Foot, Rosalind Hursthouse, Edith Hall, and others contributed to the rehabilitation and development of virtue ethics, emphasizing Aristotle's moral philosophy. These philosophers seek not only to revive but also to adapt Aristotle's teachings on virtue to the demands of modern society, addressing contemporary challenges. Their contributions have significantly influenced the development of normative ethics, expanding discussions and examining aspects of virtue in the context of contemporary moral theories.

Conclusions. The implementation of academic integrity strategies in the complex and multifaceted modern Ukrainian contexts requires systematic and careful adherence to ethical standards in the educational environment and the practical realization of an ethical enlightenment project among the general population. The theoretical underpinnings of this project should be based on the universal principles of aretological ethics. Aristotle's idea of virtue, as a guiding force for achieving human well-being, takes on new meaning in contemporary conditions, contributing to the harmonious development of personality and the strengthening of moral foundations in the modern world. Even considering that socio-cultural contexts have changed, the key aspects of Aristotle's virtue concept remain relevant and valuable for moral development and personal flourishing in the modern world. In this context, virtues become a crucial foundation for shaping a holistic personality and defining moral conduct.

Keywords: aretological ethics,

етика, академічна доброчесність, освіта, чеснота, моральне зобов'язання, деонтологія, утилітаризм.

academic integrity, education, virtue, moral obligation, deontology, utilitarianism.

Актуальність теми дослідження. Останнім часом українська система освіти зазнає значних світоглядних, методично-організаційних трансформацій, які спричинені як розвитком інформаційних технологій, так й загальною універсальною вимогою – доброчесності у освітньому середовищі. Дотримання академічної доброчесності передбачає не тільки виконання законодавчо закріплених правил, але й внутрішню глибоку відповідність учасників освітнього процесу моральним догмам етики відповідальності. Цей постулат, зокрема в українських контекстах, потребує посиленої аргументації. Мова йде про пошук етичного підґрунтя в умовах війни, що є водночас умовою та безкомпромісною вимогою морального самоздійснення людини в час великого напруження та невизначеності. Саме цим і пояснюється звернення у статті до етичних настанов античної аретології.

Постановка проблеми. Етика доброчесності як один із підходів в нормативній етиці, що ґрунтується на моральній філософії Арістотеля, має значний потенціал допомогти сучасній людині в формуванні моральних орієнтирів, вказуючи шлях до досягнення особистого процвітання та суспільного благополуччя. Етика доброчесності дозволяє враховувати контекст і гнучко реагувати на складні ситуації, забезпечуючи взаємодію між особистими інтересами і суспільним благом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Постановка проблеми в такому аспекті передбачає звернення до праць Елізабет Анскомб, Аласдера Макінтайра, Філіппи Фут, Розалінд Херстхаус, Роджера Кріспа, Едіт Холл.

Проблема академічної доброчесності набула свого висвітлення у працях В. Ромакіна, Т. Фінікова, А. Артюхова, М. Гриньової, Л. Рижак, О. Цокур, Ю. Калиновського, В. Хмарського та інших.

Постановка завдання. Розкрити творчий потенціал аретологічної етики та можливість його застосування у розробці стратегії доброчесності та її ефективного втілення в академічному, культурному та суспільно-політичному просторах сучасної України.

Виклад основного матеріалу. У давньогрецькій філософії поняття доброчесності пов'язане із терміном "ареті". Це грецьке слово об'єднує в собі значення досконалості, вартості, чесності, заслуги, поваги. Слово виникло від *ἀρετός*, що є найвищим ступенем порівняння від *ἀγαθός*, що перекладається як "благородний" і вказує на всі види досконалостей. Спочатку слово використовувалось для позначення відмінної якості предмета, речі, в подальшому ним можна було охарактеризувати вчинок на предмет його якості. Таке застосування зустрічаємо в характеристиках вчинків античних героїв-напівбогів. Згодом, *ареті* перетворилося із *ареті-доблесті* в *ареті-доброчесність*, здійснивши перехід до чесноти, яка вже розглядалася в морально-філософському контексті у вченні давньогрецьких філософів, таких як Сократ, Платон та Арістотель [9, с. 477].

Антична аретологія акцентується на цілісному сприйнятті життя, як шляху спрямованого на досягненні евдемонії - благополуччя, повної реалізації власного потенціалу, щастя. Ідея постійного самовдосконалення та розвитку чеснот, таких як мудрість, мужність, розсудливість, справедливість, визнається ключовою для аретологічної етики. Людина сприймається як особистість, яка активно розвивається, усвідомлює себе на шляху до своєї ідеальної самості, та

вільно обирає слідувати шляхом спрямованим на досягнення евдемонії.

За словами британського філософа Роджера Кріспа головним питанням, на яке намагається дати відповідь мораль в сучасну епоху, є запитання: “Як мені діяти?”, а не “Як мені жити?”. І відповіді на питання про те, як діяти, закладено в термінах зобов'язань, коли мораль розглядається як законоподібний набір принципів, який зобов'язує нас виконувати чи не виконувати певні дії [4].

На питання легалістичного повороту в етиці увагу дослідників звернула Елізабет Анскомб в праці “Сучасна моральна філософія” (1958), в якій вона досліджує вплив юдейсько-християнської традиції на моральні концепції сучасності. Особливу увагу вона приділяє концепції божественного закону, яка визначає мораль як об'єктивну істину, засновану на волі божественного законодавця, що відзначається високим ступенем авторитету. На думку філософа, концепція морального зобов'язання потребує прийняття влади Бога-законодавця. Враховуючи, що в секуляризованому світі така концепція втратила свій вплив порівняно з попередньою культурою, Анскомб бачить в утилітаристському та деонтологічному підході спроби врятувати силу морального зобов'язання, знайшовши йому альтернативне обґрунтування.

Досліджуючи моральну філософію Арістотеля, Анскомб наголошує на тому, що в етиці Арістотеля вживання слів “потрібно” чи “повинен” має особливий контекст. Відзначаючи, що дії, які сприяють досягненню процвітання, можуть бути описані як “потрібні”, філософ робить акцент на корисності таких дій для досягнення благополуччя, на відміну від концепцій, де виконання чи невиконання певних правил безумовно визначається як морально чи аморально. Анскомб розглядає це як різницю у підходах до оцінки моральності. Якщо в моральній системі Арістотеля антиподом чесноти буде промах, помилка, втрачена можливість діяти для свого благополуччя та особистого процвітання, то в релігійному контексті антиподом чесноти буде гріх, як порушення божественного чи морального закону, яке ставиться у вину перед вищими силами чи спільнотою.

Анскомб висловлює думку, що моральна філософія повинна бути заснована на адекватній філософії психології, яка включає аналіз ключових понять, таких як дія, намір і задоволення. Вона вважає, що розуміння цих аспектів є критично важливим для правильного формулювання моральних принципів та обов'язків. За словами філософа: “У сучасній філософії потрібне пояснення того, чому несправедлива людина є поганою людиною, а несправедливий вчинок — поганим; давати таке пояснення належить до етики; але її неможливо навіть розпочати, поки ми не озброїмося здоровою філософією психології. Для доказу того, що несправедлива людина є поганою людиною, знадобиться позитивний опис справедливості як “чесноти”. Однак ця частина предмета етики повністю закрита для нас, поки ми не з'ясуємо, який тип якості чесноти є проблемою не етичного, а концептуального аналізу та того, як вона пов'язана з діями” [3].

Анскомб вказує на те, що варто відійти від розуміння чесноти як просто обов'язку чи зобов'язання і повернутися до арістотелівського підходу, де чесноти розглядаються як ключові якості характеру, спрямовані на досягнення людського процвітання.

Праця Елізабет Анскомб стала поштовхом для відродження етики доброчесності в аналітичній філософії в роботах Філіппи Фут, Розалінд Херстхаус, Едіт Холл та інших. Їхні дослідження сприяли збагаченню дискусій у філософському співтоваристві та висвітлили недоліки популярних моральних

теорій, додаючи нові аспекти та розширюючи розуміння моральності у філософському дискурсі.

“Етика доброчесності” – це термін введений для розрізнення підходу в нормативній етиці, який наголошує на чеснотах або моральному характері, на відміну від підходу, який наголошує на обов’язку вчинення правильної дії, яка виконується з поваги до морального закону (деонтологія), або підходу, який зосереджується на вчинку, який має принести найбільше загальне благо (утилітаризм).

Одним із результатів появи етики доброчесності стало те, що деякі деонтологи та утилітаристи відреагували на неї, визнавши її важливість і намагаючись розглянути її в рамках своїх власних теорій. Це означало, що лінії розмежування між трьома підходами стали розмитими. Вільне описування етики доброчесності як підходу, який “наголошує на чеснотах”, більше не служитиме для її розрізнення. Так само, звісно, деонтологія й утилітаризм більше не ідентифікуються чітко, описуючи їх як підкреслення правил чи наслідків на протиположності характеру [7, 9]. Так, у праці “Причини і добро” Роджера Кріспа, автор зосереджується на питаннях нормативної етики та причинах моральної дії. Його дослідження спрямоване на розгляд можливості конструювання теорії причин для моральних вчинків, не використовуючи моральні терміни. Крісп намагається відокремити моральні поняття (такі як “правильно”, “неправильно”, “добре”, “погано”) від самого процесу визначення причин для наших дій [5].

Філіппа Фут, Розалінд Херстхаус, Едіт Холл та інші внесли суттєвий внесок у реабілітацію і розвиток етики доброчесності, роблячи акцент на моральній філософії Арістотеля. Ці філософи прагнуть не лише відродити, але й адаптувати аристотелівське вчення про доброчесність до вимог сучасного суспільства, врахувавши виклики сьогодення.

За словами Едіт Холл фундаментальний принцип, що лежить в основі аристотелівської філософії, полягає в наступному: мета життя – максимізувати щастя шляхом доброчесного життя, реалізуючи власний потенціал, а також взаємодіючи з іншими людьми – сім’єю, друзями та співгромадянами – у взаємовигідних заняттях [6].

За Арістотелем люди, як і представники інших видів, мають особливу природу, відповідно до якої вони мають певні цілі, та рухаються до особливого телосу. Говорячи про благо для людини, філософ дає йому назву *eudaimonia* – блаженство, щастя, процвітання. Чеснотами є саме ті якості, наявність яких дає змогу особі досягти евдемонії і брак яких перешкоджає її рухові до цього телосу. Вияв чеснот в аристотелівському розумінні не є одним із засобів для досягнення блага людини, адже тим, що складає благо людини, є все її життя, прожите найкращим чином, і вияв чеснот є необхідною й головною складовою такого життя, а не підготовчою вправою для досягнення такого життя. В рамках Аристотелівських поглядів припущення, що є якийсь засіб досягнення блага людини без вияву чеснот, не має жодного сенсу. Вияв чесноти призводить до вибору, що втілюється в правильній дії [2, с. 221-222].

За Арістотелем людина позбавлена чеснот може інколи діяти, так як вимагають чесноти, завдяки природженим рисам і здібностям. Але таку успадковану схильність не потрібно ставити поряд із наявністю відповідної чесноти. Чеснота – це налаштованість не лише діяти в певний спосіб, а й також почуватися особливим чином. За аристотелівською думкою діяти доброчесно це не значить діяти проти бажання, це означає діяти за бажанням, яке сформоване

завдяки культивуванню чеснот. Морально вихована людина знає, що саме вона робить, коли судить або діє доброчесно. Таким чином, вона робить те, що є доброчесним, бо воно є доброчесним [2, с. 223].

В “Нікомаховій етиці” Арістотель визначає чесноти як середній стан між двома вадами. Це означає, що чеснота полягає у виборі “золотої середини” між недостатністю і перебільшенням. Так, наприклад, мужність – це чеснота, яка знаходиться між дефектом (боягузтво) і ексцесом (безрозсудність). Таким чином, сутність чесноти полягає в тому, щоб знаходити золоту середину у вчинках та характері [1, с. 73]. Розалінд Херстхаус в праці “Етика доброчесності” так тлумачить арістотелівське поняття чесноти, “це поняття чогось, що робить свого власника хорошим; доброчесна людина – це морально хороша, чудова або гідна пошани людина, яка діє та реагує добре, як їй належить – тобто вона робить усе правильно. Кожна з чеснот включає в себе фронезис, або практичну мудрість, тобто здатність правильно міркувати про практичні питання. У випадку щедрості це означає дарувати потрібну кількість потрібних речей з потрібних причин, потрібним людям і в потрібних випадках” [7].

Філіппа Фут в своїй праці “Чесноти і вади” говорячи про розуміння чесноти мудрості в Арістотеля, зазначає, що мудрість складається з двох частин. По-перше, мудра людина знає засоби досягнення певних благих цілей; а по-друге, вона знає, скільки коштує досягнення окремих цілей. Отже, як наполягали і Арістотель, і Аквінський, мудрість слід протиставляти кмітливості, оскільки кмітливість – це здатність робити правильні кроки до будь-якої мети, тоді як мудрість пов’язана лише з благими цілями та з людським життям загалом, а не з окремими цілями [8].

Для Арістотеля важливо, щоб люди розвивали ці чесноти через практику і навчання. Чесноти є не просто обов’язками, але і вираженням глибоких якостей особистості, спрямованих на гармонійний та здоровий спосіб життя. Арістотель вважав, що розвиток чеснот вимагає систематичної практики і навчання. Основна ідея полягає в тому, що чесноти формуються через звичайне використання розуму та волі в процесі життя. Арістотель стверджує, що моральні чесноти виникають через практикування у вчинках. Людина стає по-справжньому мужньою, наприклад, не просто роздумуючи про мужність, а вчиняючи мужні вчинки у різних ситуаціях. Практика сприяє закріпленню чеснот у характері [1, с. 69]. Здобуття чеснот також потребує належного навчання. Арістотель вірив, що розум грає важливу роль у формуванні чеснот. Розум сприяє вирішенню ситуацій та визначенню найкращих дій в конкретних обставинах. Через розум, людина може знаходити золоту середину між вадами. Загалом, для Арістотеля чесноти не є вродженими, але вони можуть бути розвинуті і закріплені через активну практику, систематичне навчання та використання розуму у різних життєвих ситуаціях. Зазначені аспекти мають практичне значення для сучасного освітнього простору.

За Арістотелем людина може стати доброю та чесною, діючи за прикладом інших. Ідея мімезису (наслідування) грає важливу роль у формуванні характеру та моральних якостей. Таким чином, етика Арістотеля підкреслює важливість виховання через приклади та навчання, де мудрі та доброчесні особистості можуть слугувати своєрідними менторами для інших, відображаючи ідеал доброчесності в діях та поведінці. В античності культ героїв відігравав важливу роль у вихованні та формуванні моральних цінностей. Героїчні постаті, які визнавалися за свої чесноти та героїчні вчинки, служили моральним орієнтиром для громади. Античні стелли, скульптури, барельєфи наочно демонстрували

особистісні приклади доброчесності. Цей підхід може бути використаний і в сучасному вихованні, підкреслюючи важливість моральних прикладів та позитивного впливу сильних, морально стійких особистостей на формування доброчесності.

За словами Едіт Холл нам потрібно виважено підходити до того, що ми робимо за власним вибором, так і до того, чого ми у своїх діях уникаємо, оскільки шкода, заподіяна бездіяльністю, може бути настільки ж руйнівною, як і та, причини якої обумовлені навмисно. Це включає прийняття емоційних імпульсів, але з гарантією того, що ми використовуємо емоції як провідника до блага, і не дозволяємо їм керувати нашими діями. І ми повинні робити це постійно, оскільки культивування чесноти та щастя, яке супроводжує такий підхід до життя, може бути тільки невід'ємною частиною всієї нашої життєвої мети [6].

Арістотель залишає за людиною свободу і відповідальність у формуванні свого характеру та обранні шляху до особистого процвітання. Замість того, щоб розглядати чесноти як нав'язані обов'язки, виховання їх може бути розглянуте як особистий вибір для досягнення життєвого щастя та глибокої задоволеності від свого способу життя, що підкреслює важливість особистої свободи та самовизначення.

Висновки. Здійснення стратегій академічної доброчесності в складноструктурованих сучасних українських контекстах потребує систематичного й ретельного дотримання вимог доброчесності в освітньому середовищі та практичної реалізації проекту етичного просвітництва серед широких верств населення. Теоретичні підвалини цього проекту мають ґрунтуватися на універсальних принципах аретологічної етики. Арістотелівська ідея доброчесності, як керівної сили для досягнення благополуччя людського життя, набуває нового сенсу в умовах сучасності, сприяючи гармонійному розвитку особистості та зміцненню моральних засад у сучасному світі. Навіть, беручи до уваги, що соціально-культурні контексти змінилися, ключові аспекти концепції доброчесності Арістотеля залишилися релевантними та цінними для морального розвитку та досягнення особистого процвітання у сучасному світі. У цьому контексті чесноти стають важливою основою для формування цілісної особистості та визначення моральної поведінки.

Список використаних джерел:

1. Арістотель 2002, *Нікомахова етика*, переклад з давньогрецької Віктор Ставнюк. Доступно: <http://am.history.univ.kiev.ua/Nikomakhova_etyka.pdf>. [27 Жовтень 2023].
2. Макінтайр, Е 2002, *Після чесноти: дослідження з теорії моралі*, Київ: Дух і літера, 436 с.
3. Anscombe, GEM 1958, *Modern moral philosophy*. Available from : <<https://sites.pitt.edu/~mthompso/readings/mmp.pdf>>. [27 October 2023].
4. Crisp, R 2003, *How Should One Live? Essays on the Virtues*, Oxford University Press.
5. Crisp, R 2006, *Reasons and the Good*, Oxford University Press.
6. Hall, E 2018, *Why read Aristotle today?* Available from : <<https://aeon.co/essays/what-can-aristotle-teach-us-about-the-routes-to-happiness>>. [27 October 2023].
7. Hursthouse, R 1999, *On Virtue Ethics*, Oxford University Press.
8. Foot, P 1978, *Virtues and Vices and Other Essays in Moral Philosophy*, Oxford University Press.
9. *Європейський словник філософії: Лексикон неперекладностей* 2009, Том перший, Київ: Дух і літера, 576 с.

References:

1. Aristotel 2002, *Nikomakhova etyka (Modern moral philosophy)*, pereklad z davnohretskei Viktor Stavniuk. Dostupno: <http://am.history.univ.kiev.ua/Nikomakhova_etyka.pdf>. [27 Zhovten 2023].
2. Makintair, E 2002, *Pislia chesnoty: doslidzhennia z teorii morali (After Virtue: A Study in Moral Theory)*, Kyiv: Dukh i litera, 436 s.
3. Anscombe, GEM 1958,. Available from : <<https://sites.pitt.edu/~mthomps/ readings/mmp.pdf>>. [27 October 2023].
4. Crisp, R 2003, *How Should One Live? Essays on the Virtues*, Oxford University Press.
5. Crisp, R 2006, *Reasons and the Good*, Oxford University Press.
6. Hall, E 2018, *Why read Aristotle today?* Available from : <<https://aeon.co/essays/what-can-aristotle-teach-us-about-the-routes-to-happiness>>. [27 October 2023].
7. Hursthouse, R 1999, *On Virtue Ethics*, Oxford University Press.
8. Foot, P 1978, *Virtues and Vices and Other Essays in Moral Philosophy*, Oxford University Press.
9. *Ievropeiskyi slovnyk filosofii: Leksykon neperekkladnostei (European Dictionary of Philosophies: Lexicon of Untranslatabilities) 2009, Tom pershyi, Kyiv: Dukh i litera, 576 s.*

DOI 10.33930/ed.2019.5007.46(10-11)-8

УДК: 130.2 :14.141

**ФІЛОСОФСЬКО-АНТРОПОЛОГІЧНА КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ
ПОЛІТИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ**
*PHILOSOPHICAL AND ANTHROPOLOGICAL CONCEPTUALIZATION OF
POLITICAL GEOGRAPHY*

I. B. Чепегін

Актуальність теми дослідження. Філософсько-антропологічна концептуалізація політичної географії є вельми актуальною і важливою темою у сучасному світі. Зростаючі зміни у геополітичних, культурних та соціальних аспектах вимагають глибокого розуміння взаємодії між географією та антропологією у політичному контексті.

Постановка проблеми. У цьому дослідженні ми спробуємо розглянути основні концепції філософсько-антропологічної політичної географії, включаючи географічну детермінацію, антропологічний підхід, вплив глобалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Філософські виміри простору, суспільства та спільнот нині мають велике значення і досліджуються вітчизняними та західними вченими. Ця тема має коріння у філософії та

Urgency of the research.

The philosophical-anthropological conceptualization of political geography is highly relevant and important in the modern world. Growing changes in geopolitical, cultural, and social aspects demand a deep understanding of the interaction between geography and anthropology in a political context.

Target setting. In this research, we aim to explore the main concepts of philosophical-anthropological political geography, including geographic determinism, anthropological approaches, and the influence of globalization.

Actual scientific researches and issues analysis. Philosophical dimensions of space, society, and communities hold great significance today and have been the subject of study by both domestic and Western scholars. This theme